

หัวข้อเรื่องหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน

ระเบียบ สุภาวรี*

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงหลักการกำหนดหัวข้อเรื่องของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน โดยกล่าวถึงตั้งแต่หลักการกำหนดหัวข้อเรื่องใหญ่และหัวข้อเรื่องย่อยโดยละเอียด รวมทั้งวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การเลือกหัวข้อเรื่องที่เหมาะสม ตลอดจนการใช้เว็บไซต์ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกันเพื่อกำหนดหัวข้อเรื่อง

หัวข้อเรื่อง (Subject Heading) คืออะไร

หัวข้อเรื่อง (Subject Heading) คือกลุ่มคำ วลี सामान्यनामหรือวิ सामान्यनामต่างๆ ที่กำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานเพื่อใช้แทนเนื้อหาสำคัญของหนังสือ วารสาร เอกสารหรือทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ หัวเรื่องมีลักษณะเป็นคำนามเดี่ยวหรือสองคำขึ้นไปที่เกี่ยวข้องด้วยสัมพันธ์ บุพบทหรือการกลับคำ (สำหรับกลุ่มคำที่ขึ้นต้นด้วยคำซ้ำ)

หัวข้อเรื่องประกอบด้วยหัวข้อเรื่องใหญ่หรือหัวข้อเรื่องหลัก (Main Heading) และหัวข้อเรื่องย่อย (Subheading) หัวเรื่องใหญ่ใช้แทนเนื้อหาหลักของหนังสือหรือวัสดุสารสนเทศอย่างกว้างๆ ส่วนหัวข้อเรื่องย่อยใช้ขยายหัวข้อเรื่องใหญ่หรือหัวข้อเรื่องหลักเพื่อกำหนดขอบเขตหรือความหมายให้เฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น หัวเรื่องจึงเป็นคำที่สั้น กะทัดรัด ชัดเจน และเฉพาะเจาะจง

หัวข้อเรื่องใช้กับการกำหนดเนื้อหาของหนังสือ วารสาร เอกสาร และทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ที่มีในสถาบันบริการสารสนเทศหรือห้องสมุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ใช้ได้สืบค้นเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยไม่จำกัดชื่อผู้แต่งและชื่อหนังสือ ซึ่งการสืบค้นด้วยคำหัวข้อเรื่องเป็นการเข้าถึงเรื่องที่ต้องการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

*รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

หัวเรื่องภาษาอังกฤษที่สถาบันบริการสารสนเทศหรือห้องสมุดขนาดใหญ่ โดยเฉพาะห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาใช้กันทั่วไปมี ๒ ชื่อคือ Library of Congress Subject Heading ใช้กับห้องสมุดขนาดใหญ่ และ Sear List of Subject Heading ใช้กับห้องสมุดขนาดเล็ก สำหรับห้องสมุดที่จัดหมู่ด้วยระบบของสมุทรรัฐสภาอเมริกัน จะใช้หัวเรื่อง Library of Congress Subject Heading ด้วยกันทั้งสิ้น

ความสำคัญของหัวเรื่อง

หนังสือเล่มเดียวกันเมื่อแต่ละคนอ่านแล้วจะสรุปเนื้อหาออกมาด้วยถ้อยคำที่แตกต่างกันไปตามความนิยม ความถนัด หรือตามประสบการณ์ ดังนั้นคำหรือวลีที่แต่ละคนได้คิดไว้นั้นจึงเป็นภาษาที่กำกวม มีหลายแง่หลายมุม และไม่เป็นแบบแผนเดียวกันทั้งๆ ที่ได้สรุปมาจากหนังสือเล่มเดียวกัน เราเรียกคำเหล่านี้ว่า ภาษาตรรกะ (Indexing Language) หรือภาษาธรรมชาติ (Natural Language)

จากภาษาตรรกะหรือภาษาธรรมชาติที่แต่ละคนกำหนดนั้นจะเป็นคำหรือวลีที่หลากหลายไม่สามารถใช้เป็นตัวแทนคำค้นที่ดีได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดให้คำๆ หนึ่งที่เป็นคำมาตรฐานในการสืบค้นสารสนเทศทำหน้าที่ควบคุมคำที่เป็นภาษาตรรกะหรือภาษาธรรมชาติ เราเรียกคำดังกล่าวนี้ว่า “หัวเรื่อง (Subject)” ซึ่งถือว่าเป็น “ศัพท์บังคับ (Controlled Vocabulary)”^๑ ที่ควบคุมคำหลายๆ คำให้มาใช้คำที่เป็นมาตรฐานเพียงคำเดียวเท่านั้น

ตัวอย่างหัวเรื่องในรูปศัพท์บังคับ

คอมพิวเตอร์ (Computer) [QA76-76.3 ; TK7885-7895 ; 004]

x คอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์	x เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
x เครื่องคอมพิวเตอร์	x สมอกล
x เครื่องคำนวณอิเล็กทรอนิกส์	x ฮาร์ดแวร์ (คอมพิวเตอร์)

ดังนั้นศัพท์บังคับจึงเป็นการรวมคำที่ใช้ในภาษาธรรมชาติหรือภาษาตรรกะนี้ โดยกำหนดให้ใช้คำใดคำหนึ่งที่เป็นคำมาตรฐานนั่นเอง

^๑ **ศัพท์บังคับ (Controlled Vocabulary)** คือการกำหนดให้ศัพท์คำหนึ่งๆ ทำหน้าที่ควบคุมคำหลายๆ คำที่มีความหมายเดียวกันเพื่อความเป็นมาตรฐานและช่วยการสืบค้นสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ศัพท์บังคับเพียงคำเดียวสามารถสืบค้นสารสนเทศได้จำนวนมาก

แต่เดิมรายการหัวเรื่องจัดทำในรูปแบบการโยงคำที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นเครื่องมือการเข้าถึงเนื้อเรื่องของหนังสือด้วยบัตรรายการและมีลักษณะเป็นคำนามเดียวหรือสองคำขึ้นไปที่เชื่อมด้วยสันฐาน บุปพท หรือการกลับคำ แต่ปัจจุบันสถาบันบริการสารสนเทศหรือห้องสมุดส่วนมากได้นำระบบอัตโนมัติมาใช้ในการสร้างฐานข้อมูลของหนังสือ วรรณกรรมสาร หรือทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ดังนั้นหัวเรื่องจึงปรับปรุงใหม่ให้อยู่ในรูปแบบ **“ศัพท์สัมพันธ์หรืออรรถาภิธาน (Thesaurus)”**^๒

ลลิตา กิติประสาน (๒๕๓๔ : ๔๔) กล่าวว่า ลักษณะร่วมกันของภาษาที่ใช้ในการกำหนดหัวเรื่องและศัพท์สัมพันธ์คือทั้งสองเป็นภาษาธรรมชาติเหมือนกัน แต่หัวเรื่องเป็นภาษาธรรมชาติที่มีการกำหนดวิธีใช้อย่างแน่นอนคือเป็นหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อย ซึ่งไม่อาจนำมาผสมเป็นศัพท์หรือคำใหม่ได้ ส่วนการใช้ภาษาธรรมชาติของศัพท์สัมพันธ์ในการค้นสารสนเทศจะมีการนำคำศัพท์มาผสมหรือเชื่อมคำเพื่อให้ได้สารสนเทศตามที่ต้องการ

ประโยชน์ของหัวเรื่อง

การสืบค้นสารสนเทศในสถาบันบริการสารสนเทศหรือห้องสมุดนั้น หากใช้บัตรรายการ ผู้ใช้สามารถสืบค้นจาก ๓ รายการคือบัตรผู้แต่ง (กรณีทราบชื่อผู้แต่ง) บัตรชื่อเรื่อง (กรณีทราบชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ) และบัตรหัวเรื่อง (กรณีสืบค้นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง) แต่ปัจจุบันห้องสมุดส่วนมากใช้ระบบอัตโนมัติในการสร้างฐานข้อมูลไม่ว่าจะเป็นฐานข้อมูลหนังสือ วรรณกรรมสาร วิทยานิพนธ์ ตลอดจนโสตทัศนวัสดุ และผู้ใช้สืบค้นข้อมูลจาก Web OPAC (Online Public Access Catalog) ซึ่งสืบค้นได้หลายช่องทางได้แก่ ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง เลขเรียกหนังสือ ISBN ISSN หรือ

^๒ **ศัพท์สัมพันธ์หรืออรรถาภิธาน (Thesaurus)** คือคำศัพท์ที่ใช้เป็นหัวเรื่องสำหรับการจัดระบบสารสนเทศที่จัดเก็บและค้นคืนด้วยคอมพิวเตอร์ เป็นคำศัพท์ที่รวบรวมจากเอกสารหรือศัพท์ที่นักวิชาการใช้หรือบัญญัติขึ้นในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความเป็นมาตรฐาน ศัพท์สัมพันธ์เป็นคำนามหรือวลีที่ใช้คำเต็มรูป ไม่มีการใช้บุพพทหรือเครื่องหมายวรรคตอน และไม่มีการกลับคำเหมือนหัวเรื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การผสมคำกันภายหลัง ศัพท์สัมพันธ์จะแสดงความสัมพันธ์ของคำศัพท์นั้นในระดับต่างๆ เริ่มจากคำศัพท์ที่มีความหมายกว้างกว่าไปจนถึงความหมายที่แคบกว่า หรือโยงคำศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กัน

ดังนั้นการสืบค้นสารสนเทศโดยใช้ศัพท์สัมพันธ์จึงต้องระบุนขอบเขตของเรื่องที่ต้องการค้นด้วยเทคนิคการผสมคำแบบใดแบบหนึ่ง ได้แก่ ตรรกแบบบูลเลียน (Boolean Logic) ซึ่งใช้สัญลักษณ์ and (+, &); or (=, II); not (-) การให้น้ำหนักของคำ (Weighted Term Logic) หรือการตัดปลายคำ (Truncation)

คำสำคัญ เป็นต้น และช่องทางหนึ่งที่ใช้สืบค้นกันมากคือหัวเรื่อง หรือ Subject Heading เนื่องจากการสืบค้นที่ง่ายและสะดวก ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องทราบชื่อผู้แต่ง/ผู้รับผิดชอบหรือชื่อหนังสือ เพียงแต่ทราบว่าต้องการค้นเรื่องอะไรก็สามารถเข้าถึงสารสนเทศทุกรูปแบบได้นับตั้งแต่หนังสือ บทความจากวารสารและหนังสือพิมพ์ ทัศนศึกษา และจุลสาร นอกจากนี้หัวเรื่องยังใช้เพื่อการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งอีกด้วย

สำหรับการสืบค้นด้วยหัวเรื่องจาก Web OPAC หรือฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ต่างๆ นั้น ผู้ใช้สามารถกำหนดคำค้นของเรื่องที่ต้องการเป็นภาษาธรรมชาติหรือภาษาตรรกะนี้ โดยเลือกช่องทางการค้นที่หัวเรื่อง (Subject Heading) และพิมพ์คำค้นลงในช่องหัวเรื่อง หากคำนั้นไม่มีในฐานข้อมูล ผู้ค้นก็จะพบรายการบรรณานุกรมภายใต้หัวเรื่องนั้น หากคำค้นนั้นไม่มีในฐานข้อมูล ผู้ค้นจะพบคำอื่นที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กัน

ตัวอย่างการสืบค้น Web OPAC ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ด้วยหัวเรื่องคำว่า "Herb" พร้อมจำนวนหนังสือที่มี

คำที่ต้องสืบค้น

ช่องทาง
การสืบค้น

๑๐๐ ระเบียบ สุภาวีวี

หัวข้อเรื่อง

จำนวนระเบียบ (record) ของหัวข้อเรื่อง Herb gardening

แหล่งที่ให้หัวข้อเรื่อง

0	Herb, Clara Elvizada, 1908-1996	LC subject headings
2	Herb doctors	LC subject headings
0	Herb-drug interactions	LC subject headings
1	Herb-Drug Interactions	Medical subject headings
2	Herb-Drug Interactions: Handbooks	Medical subject headings
1	Herb-Gamby	LC subject headings
4	Herb Gardening	LC subject headings
1	Herb Gardening: Fiction	LC subject headings
1	Herb Gardening: Reference	LC subject headings
1	Herb Gardening: Virginia Maps	LC subject headings
1	Herb Farms: Eastern Shore (Md. and Va.) Maps	LC subject headings
1	Herb Farms: United States	LC subject headings
1	Herb Farms: Virginia Maps	LC subject headings
362	Herb gardening	LC subject headings
4	Herb gardening	LC subject headings for children
1	Herb gardening: Alabama	LC subject headings
1	Herb gardening: Australasia Handbooks: manuals, etc.	LC subject headings

หัวข้อเรื่อง ที่ให้ได้หลายคำ

A kid's guide to how herbs grow / Patricia Ayers.

LC Control No.: 99028911

Type of Material: Book (Print, Microform, Electronic, etc.)

Personal Name: Ayers, Patricia

Main Title: A kid's guide to how herbs grow / Patricia Ayers.

Published/Created: New York: PowerKids Press, 2000.

Description: 24 p. : col. ill. ; 23 cm.

ISBN: 0823954641 (pb. b.dg.)

Summary: Follows a school class as they learn about different kinds of herbs and plant and care for their own herb garden.

Notes: Includes index.

Subjects: Herb gardening--Juvenile literature.
Herbs--Juvenile literature.
Herbs.
Herb gardening.
Gardening.

ดังที่กล่าวไปแล้วว่าห้องสมุดที่จัดหมู่ด้วยระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน จะกำหนดคำหัวเรื่องด้วย LCSH ดังนั้นผู้ใช้ที่เข้าใช้ห้องสมุดดังกล่าวจึงควรทราบหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่อง LCSH เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดคำสืบค้นได้อย่างรวดเร็วและตรงตามความต้องการมากที่สุด ส่วนบรรณารักษ์ผู้กำหนดหัวเรื่องก็จำเป็นต้องทราบหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่องเพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดคำหัวเรื่องให้ตรงกับเนื้อหาของหนังสือหรือสารสนเทศให้มากที่สุด หัวเรื่อง LCSH มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประวัติหัวเรื่องหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน

เมื่อปี ค.ศ. ๑๘๙๗ หอสมุดรัฐสภาอเมริกันได้ย้ายจากที่ทำการเดิมมาอยู่อาคารหลังใหม่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตึกรัฐสภาในปัจจุบัน และเฮอริเบิร์ต พัทนัม (Herbert Putnam) พร้อมด้วยเพื่อนบรรณารักษ์งานวิเคราะห์เลขหมู่และทำรายการของหอสมุดรัฐสภาอเมริกันได้คิดการจัดหมู่หนังสือระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันขึ้นใหม่ ในปี ค.ศ. ๑๘๙๗

ส่วนหัวเรื่องหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Subject Heading หรือ LCSH) ได้รวบรวมขึ้นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๙๘ เพื่อใช้กำหนดเนื้อหาของหนังสือในหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน โดยยึดหลักการเรียงรายการตามแบบพจนานุกรม ต่อมาคณะกรรมการของหอสมุดรัฐสภาอเมริกันได้มองเห็นประโยชน์และความจำเป็นของหัวเรื่อง จึงจัดพิมพ์เป็นหนังสือหัวเรื่องมีชื่อว่า "The List of Subject Heading for Use in Dictionary Catalogs" และใช้กันอย่างกว้างขวางในห้องสมุดต่างๆ ดังนั้นหอสมุดรัฐสภาอเมริกันได้มองเห็นคุณค่าของหนังสือหัวเรื่องดังกล่าวจึงได้ปรับปรุงแก้ไขในปี ค.ศ. ๑๙๐๘ และพิมพ์ออกเผยแพร่เป็นครั้งแรก (1st ed.) ในปี ค.ศ. ๑๙๑๔ โดยใช้ชื่อว่า "Subject Heading Used in the Dictionary Catalogs of the Library of Congress" ต่อมาพิมพ์ครั้งที่ ๒ (2nd ed.) ปี ค.ศ. ๑๙๑๙ และจากนั้นมีการพิมพ์ออกมาเป็นระยะๆ สำหรับการพิมพ์ครั้งที่ ๘ (8th ed.) ปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ใช้ชื่อใหม่ว่า "Library of Congress Subject Headings" หรือ LCSH

หนังสือหัวเรื่อง LCSH มีการปรับปรุงแก้ไขมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน การปรับปรุงที่สำคัญ (Chan, Lois Mai 2005 : 7-8) มีดังนี้

ค.ศ. ๑๙๑๔ (1st edition) มีการใช้คำโยง "คูที่" และ "คูเพิ่มเติมที่"

ค.ศ. ๑๙๔๓ (4th edition) แยกกลุ่มหัวเรื่องที่เป็นคำโยง “คู่มือ” และ “คู่มือเพิ่มเติม” ออกจากกลุ่มหัวเรื่องทั่วไป

ค.ศ. ๑๙๔๘ (5th edition) รวมคำโยงต่างๆ ที่ได้จัดแยกไว้ มาเรียงรวมกับรายการหัวเรื่องทั่วไปและใช้สัญลักษณ์กำกับหน้าคำหัวเรื่อง คือ

X หัวเรื่องที่เลิกใช้

XX คู่มือเพิ่มเติมหัวเรื่องอื่นที่สัมพันธ์กัน

ค.ศ. ๑๙๖๖ (7th edition) เริ่มจัดทำโดยใช้ระบบอัตโนมัติทำให้สะดวกในการเพิ่มเติมคำใหม่

ค.ศ. ๑๙๗๕ (8th edition) เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น Library of Congress Subject Heading และกำหนดหัวเรื่องย่อยให้ละเอียดมากขึ้น รวมทั้งแยกหัวเรื่องหนังสือสำหรับเด็กออกจากหัวเรื่องทั่วไป

ค.ศ. ๑๙๘๙ (10th edition) นำระบบอัตโนมัติมาใช้เรียกว่า *SUBJECTS* ซึ่งปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของฐานข้อมูลที่เรียกว่า Library of Congress Authorities (<http://authorities.loc.gov>)

ค.ศ. ๑๙๘๘ (11th edition) ออกเป็นรายปีนับตั้งแต่การพิมพ์ครั้งที่ ๑๑ เป็นต้นมา

ค.ศ. ๑๙๘๙ (12th edition) ตั้งแต่ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๒ ถึงปัจจุบัน LCSH ได้เปลี่ยนรูปแบบจากหัวเรื่องที่เป็นคำโยง (Cross Reference) เป็นศัพท์สัมพันธ์หรืออรรถาภิธาน (Thesaurus) เพื่อให้สามารถจัดเก็บและค้นคืนข้อมูลได้ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

ปัจจุบันหัวเรื่อง LCSH นอกจากพิมพ์ออกมาเป็นตัวเลขแล้ว ยังสามารถเข้าถึงได้ด้วยระบบออนไลน์และซีดีรอม ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลการบอกรับได้ที่งาน Cataloging Distribution Service ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน หรืออาจค้นคำหัวเรื่องหลักของหอสมุดรัฐสภาได้ที่เว็บไซต์ <http://authorities.loc.gov/>

สำหรับหนังสือหัวเรื่องหอสมุดรัฐสภาอเมริกันฉบับล่าสุดคือ พิมพ์ครั้งที่ ๒๙ (29th ed. ค.ศ. ๒๐๐๖) มีทั้งหมด ๕ เล่มด้วยกัน

ห้องสมุดที่จัดหมู่หนังสือด้วยระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันนั้น สามารถค้นข้อมูลเพื่อการจัดหมู่และลงรายการได้จากเว็บไซต์ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกันคือ <http://catalog.loc.gov/> หรือห้องสมุดอื่นที่จัดหมู่ด้วยระบบดังกล่าว ซึ่งจะพบรายละเอียดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำ

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๒ (ธ.ค. ๔๙ - พ.ค. ๕๐) ๑๐๓

รายการได้แก่ เลขหมู่ หัวเรื่อง LCSH และข้อมูลทางบรรณานุกรมอื่นๆ ของหนังสือ แต่หากไม่พบข้อมูลการลงรายการ บรรณารักษ์ต้องจัดหมู่และทำรายการด้วยตัวเอง ซึ่งต้องค้นหาคำหัวเรื่อง LCSH จากหนังสือหัวเรื่องหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สำหรับหนังสือที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่อง LCSH ที่สำคัญและใช้กันจนถึงปัจจุบันก็คือ **Subject Cataloging Manual : Subject Heading (SCM)** ของงาน Cataloging Policy and Support Office. Library of Congress พิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๔ และปัจจุบันพิมพ์ออกมาเป็นครั้งที่ ๕ (๑๙๙๖ -) นอกจากนี้ยังมีสิ่งพิมพ์อื่นที่ใช้ค้นหาหัวเรื่องใหม่ๆ ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ได้แก่

- **Cataloging Service Bulletin** กำหนดออกราย ๓ เดือน ให้รายการหัวเรื่องใหม่ที่น่าสนใจ รวมถึงหัวเรื่องปรับปรุงแก้ไขใหม่

- **Free-Floating Subdivisions : An Alphabetical Index** กำหนดออกรายปี ให้รายการหัวเรื่องย่อยลอยอิสระ (free-floating) ที่ใช้เติมเป็นหัวเรื่องสุดท้ายเพื่อกำหนดรูปแบบหรือลักษณะเฉพาะ

- **LC Subject Headings Weekly Lists** (เข้าถึงได้จากเว็บไซต์ของหอสมุดรัฐสภาอเมริกันที่ <http://lcweb.loc.gov/catdir/cpsoc/cpsoc.html#subjects>) ให้หัวเรื่องใหม่และที่ปรับปรุงแก้ไขผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการเรียบร้อยแล้ว

- **Library of Congress Subject Heading : Principles of Structure and Policies for Application : Annotated Version** กำหนดโครงสร้างหลักของการให้หัวเรื่อง LCSH และนโยบายการนำไปใช้

ประเภทของหัวเรื่องหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน

หัวเรื่องหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน สามารถแบ่งได้เป็น ๓ ประเภทคือ

๑. หัวเรื่องใหญ่หรือหัวเรื่องหลัก (Main Heading)
๒. หัวเรื่องย่อย (Subheading หรือ Subdivision)
๓. หัวเรื่องย่อยลอยอิสระ (Free-Floating Subdivisions)

แต่ละประเภทมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. หัวเรื่องใหญ่หรือหัวเรื่องหลัก (Main Heading)

คือ หัวเรื่องคำแรกที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้แทนเนื้อหาหลักอย่างกว้างๆ หรือเฉพาะเรื่องของทรัพยากรสารสนเทศ เช่น กฎหมาย การศึกษา วิทยาศาสตร์ ธนาคารและการธนาคาร ฯลฯ หัวเรื่องประเภทนี้ใช้ได้ตามลำพังหัวเรื่องหรือใช้ร่วมกับหัวเรื่องย่อย ผู้ใช้สามารถกำหนดคำค้นหลักขึ้นเอง หากคำนั้นใช้เป็นหัวเรื่องได้ก็จะปรากฏรายการหนังสือที่อยู่ภายใต้คำค้นนั้น แต่หากคำนั้นใช้ไม่ได้ ก็จะพบรายการโยงให้ไปดูคำอื่นที่กำหนดให้ใช้เป็นหัวเรื่องได้

หัวเรื่องใหญ่มีทั้งคำที่เป็นสามัญนามและวิสามัญนาม ดังนี้

๑.๑ หัวเรื่องที่เป็นสามัญนาม มีลักษณะหรือรูปแบบดังนี้

๑.๑.๑ หัวเรื่องที่เป็นคำนามเดี่ยวหรือทำหน้าที่เสมือนคำนาม (Single Noun or Substantive) หัวเรื่องที่เป็นคำนาม ได้แก่

Catalogs	Education
Chemistry	Law

หากมีการใช้คำคุณศัพท์หรือคำกริยาที่ทำหน้าที่คุณศัพท์ มากำหนดเป็นคำหัวเรื่อง จะต้องทำเสมือนเป็นคำนาม เช่น

Advertising	Aged
Poor	Sick

๑.๑.๒ หัวเรื่องที่มีคำคุณศัพท์ขยาย (Adjectival Phrase Headings) เป็นหัวเรื่องที่มีคำคุณศัพท์ประกอบคำนามหรือวลี หัวเรื่องประเภทนี้มีใช้มากที่สุด มีหลายลักษณะดังนี้

๑.๑.๒.๑ หัวเรื่องที่มีคำคุณศัพท์ขยาย เป็นคำคุณศัพท์คำเดียว ได้แก่

Automotive computers	Digital art
Financial writers	University design

๑.๑.๒.๒ หัวเรื่องที่มีคำคุณศัพท์ขยาย เป็นคำคุณศัพท์หลายคำ เช่น

- Rapid eye movement sleep
Veteran-owned business enterprises

๑.๑.๒.๓ หัวเรื่องที่มีคำคุณศัพท์ขยาย เป็นคำคุณศัพท์ที่เป็นเสมือนคำนามทั่วไป เช่น

Computer soft developers	Information literacy
Space flight	Web portal

๑.๑.๒.๔ หัวเรื่องที่มีคำคุณศัพท์ขยาย เป็นคำคุณศัพท์ที่ระบุชาติชาติพันธุ์ หรือชื่อทางภูมิศาสตร์ เช่น

American drama   Jewish chants

๑.๑.๒.๕ หัวเรื่องที่มีคำคุณศัพท์ขยาย เป็นคำคุณศัพท์ที่เป็นวิสามานยนาม เช่น

Brownian movements   Newtonian telescopes

๑.๑.๒.๖ หัวเรื่องที่มีคำคุณศัพท์ขยาย เป็นคำคุณศัพท์ที่เป็นกริยาช่องที่ ๑ หรือช่องที่ ๒ (Present or Past Participle) เช่น

Laminated plastics   Working poor

๑.๑.๒.๗ หัวเรื่องที่มีคำคุณศัพท์ขยาย เป็นคำคุณศัพท์ที่เป็นคำนามทั่วไปแสดงความเป็นเจ้าของ เช่น

Children's festival   Women's music

๑.๑.๒.๘ หัวเรื่องที่มีคำคุณศัพท์ขยาย เป็นคำคุณศัพท์ที่เป็นวิสามานยนามแสดงความเป็นเจ้าของ เช่น

Halley's comet

๑.๑.๒.๙ หัวเรื่องที่มีคำคุณศัพท์ขยาย เป็นคำคุณศัพท์ที่เป็นวิสามานยนามทั่วไป เช่น

American drama

Norway lobster

Toyota automobiles

๑.๑.๓ หัวเรื่องที่ประกอบด้วยคำเชื่อม (Compound Phrase Heading) เป็นหัวเรื่องที่เชื่อมด้วยคำนาม ๒ คำหรือมากกว่านี้ ด้วยคำเชื่อม and, or หรือคำอื่นๆ มีลักษณะดังนี้

๑.๑.๓.๑ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ของหัวข้อเรื่องทั่วไปที่ขัดแย้งกัน ๒ เรื่อง เช่น

Art and technology

Education and state

Television and children

๑.๑.๓.๒ เพื่อเชื่อมเรื่องที่คล้ายคลึงกัน ตรงข้ามกัน หรือใกล้เคียงกัน

ให้อยู่เป็นกลุ่มเดียวกัน เช่น

Boats and bolting   Debtor and creditor

Emigration and immigration   Good and evil

๑.๑.๔ หัวเรื่องที่เป็นวลีประกอบบุพบท (Prepositional Phrase Headings :

or as in if in) หัวเรื่องประเภทนี้ประกอบด้วยคำนาม วลีประกอบคำนาม หรือทั้งสองประเภท จะมีการขยายกันหรือไม่ก็ตาม และเชื่อมด้วยคำวลีประกอบบุพบทหนึ่งคำหรือมากกว่านี้ เช่น

Care of sick animal

Fertilization of plant by insects

Teacher participation in curriculum planning

๑.๑.๕ หัวเรื่องที่มีคำขยายประกอบนาม (Qualifiers) หัวเรื่องหนึ่งๆ จะใช้

เพื่อแทนเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เข้าใจกัน แต่ถ้าคำหัวเรื่องใดมีมากกว่าหนึ่งความหมาย จำเป็นต้องมีคำขยายเพื่อความชัดเจน ให้ลงคำขยายต่อท้ายไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ เช่น

Iris (Eye)   Rings (Algebra)

Irish (Plant)   Rings (Gymnastics)

Rape (Plant)   Charge transfer devices (Electronics)

Cold (Disease)   Pool (Game)

๑.๑.๖ หัวเรื่องที่กลับคำ (Inverted Heading) ค.ศ. ๑๙๘๓ หอสมุดรัฐสภา

อเมริกันได้กำหนดแนวทางการสร้างหัวเรื่องใหม่ๆ ด้วยการกลับคำเพื่อให้หัวเรื่องได้อยู่ภายใต้คำหลักเดียวกัน โดยหัวเรื่องดังกล่าวมีหลักการกลับคำดังนี้

๑.๑.๖.๑ หัวเรื่องหลักทั่วไปที่กลับคำขยายไว้ท้าย เช่น

Insurance, Life   Chemistry, Organic

Insurance, Fire   Chemistry, Technical

Education, Higher   Knowledge, Theory of

๑.๑.๖.๒ คำขยายหัวเรื่องที่เป็นภาษา ชนชาติ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น

Art, American   Author, Spanish

Economic assistance, Emirian   Porcelain, Chinese

๑.๑.๖.๓ คำขยายหัวเรื่องที่เป็นช่วงเวลา เช่น

Logic, Ancient	Philosophy, Medieval
History, Modern	Philosophy, Modern

๑.๒ หัวเรื่องที่เป็นวิสามานยนาม (*Proper Names in Subject Heading*)

วิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะ สามารถใช้เป็นหัวเรื่องใหญ่ได้ทันทีหรือเป็นส่วนหนึ่งของหัวเรื่องหรือเป็นหัวเรื่องย่อย หัวเรื่องประเภทนี้ไม่ตีพิมพ์ไว้ในรายการหัวเรื่อง ยกเว้นหัวเรื่องวิสามานยนามบางคำที่นำมาลงไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ใช้เป็นแบบอย่างหรือใช้เป็นหัวเรื่องย่อย

วิสามานยนามที่ใช้เป็นหัวเรื่องใหญ่ได้ มีดังนี้

๑.๒.๑. ชื่อบุคคล (*Personal Names*)

๑.๒.๑.๑ ชื่อบุคคลแต่ละคน (*Names of Individual Persons*)

ชื่อของบุคคลแต่ละคนที่ใช้เป็นหัวเรื่องใหญ่ได้นั้นจะต้องให้รายละเอียดที่ว่าด้วยชีวประวัติ คำวิจารณ์ หนังสืออนุสรณ์ บรรณานุกรม และผลงานรวมที่บุคคลนั้นเป็นผู้เขียน เช่น

Alexander, the Great, 356-323 B.C. Aristotle

Charlemagne, Emperor, 742-814 Columbus, Christopher

Kennedy, John F. (John Fitzgerald), 1917-1963

สำหรับบุคคลสำคัญและมีชื่อเสียงจำนวนหนึ่ง จะมีปรากฏอยู่ในรายการหัวเรื่อง

๑.๒.๑.๒ ชื่อครอบครัว ราชวงศ์ ฯลฯ (*Names of Families, Dynasties, Royal Houses, Etc.*) เช่น

Adam family Habsburg, House of

Hoysala dynasty, ca. 1006-1346 Rockefeller family

๑.๒.๑.๓ ชื่อตัวละครในเทพนิยาย ตำนาน หรือนวนิยาย (*Names of*

Mythological, Legendary, or Fictitious Characters) เช่น

Arthur, King Potter, Harry (Fictitious character)

Hamlet (Legendary character) Robin Hood (Legendary character)

Holmes, Sherlock (Fictitious character) Snoopy (Fictitious character)

๑.๒.๑.๔ ชื่อของพระเจ้า เทพธิดา (Names of Gods and Goddesses)

ฯลฯ เช่น

Apollo (Greek deity)	Cacus (Roman deity)
Jupiter	Venus (Goddess)
Xuantian Shangdi (Chinese)	Zeus

๑.๒.๒ ชื่อนิติบุคคล (Names of Corporate Bodies)

นิติบุคคล หมายถึงหน่วยงานของรัฐและเอกชน สมาคม สถาบัน บริษัท การค้า โบสถ์ รวมถึงการประชุมสัมมนา การสำรวจ ชื่อเรือ

นิติบุคคลที่จะลงเป็นหัวข้อเรื่องใหญ่ได้นั้น จะต้องให้รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติการบริหาร การพัฒนา กิจกรรม หน้าที่ กรณีที่เป็นหน่วยงานย่อยของหน่วยงานใหญ่ ให้ลงหน่วยงานใหญ่ก่อนหรือลงประเทศไว้ก่อน เช่น

Colonial Williamsburg Foundation

Metropolitan Museum of Art (New York, N.Y.)

Queen Elizabeth (Ship)

Thailand. Ministry of Education.

United States. Bureau of Occupation Safety and Health.

๑.๒.๓ วิสามานยนามประเภทอื่น ๆ (Other Individual Entities Bearing Proper Names) ดังต่อไปนี้

๑.๒.๓.๑ ชื่อเฉพาะของสัตว์ (Animals) เช่น

Princess (Cat) Squirr (Dolphin)

๑.๒.๓.๒ ชื่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ (Historical Events) เช่น

Canadian Invasion, 1775-1776 Watergate Affair, 1972-1974

Waterloo, Battle of, 1815 World War II, 1939-1945

๑.๒.๓.๓ ชื่อโครงการต่าง ๆ

MARC Project Right to Read Program

๑.๒.๓.๔ ชื่อรางวัล ทูน (Prizes, Awards, Scholarship, Etc.) เช่น

Congressional Award Maryland Hunt Cup

National Achievement Award Nobel Prizes

๑.๒.๓.๕ ชื่องานรื่นเริง (Festivals) เช่น

Good Friday Fullmoon Party

Mid-autumn Festival Thanksgiving Day

๑.๒.๓.๖ ชื่องานวันหยุด (Holidays) เช่น

Ascension Day Christmas Day

Ramadan Memorial Day

๑.๒.๓.๗ ชื่อกลุ่มมนุษยชาติ เชื้อชาติ ชนเผ่า (Ethnic Groups, Nationalities, Tribes, Etc.) เช่น

Aborigine Indians

Chinese Jew

หากพลเมืองของชาติหนึ่งไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศใดประเทศหนึ่ง จะใช้รูปแบบดังนี้ “เชื้อชาติเดิม -- สถานที่ที่อาศัย” เช่น Russians -- France ; Thai -- Australia ; American -- Thailand

หากชนชาติใดไปตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวรจนได้เป็นพลเมืองของประเทศนั้น ให้ลงดังนี้ “เชื้อชาติเดิม ตามด้วยสัญชาติใหม่ที่ได้รับ” เช่น

French Canadians Italians American

Japanese Americans Thai Australian

และหากเป็นการกล่าวถึงชนชาติใดชนชาติหนึ่งที่ไปอาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ จะลงว่า “ชื่อชนชาติ -- Foreign countries” เช่น German -- Foreign countries

๑.๒.๓.๘ ชื่อศาสนา ลัทธิปรัชญา (Religions, Philosophical Systems, Etc.) เช่น

Buddhism Christianity

Islam Neoplatonism

๑.๒.๔ ชื่อทางภูมิศาสตร์หรือชื่อประเทศ รัฐ เมือง ฯลฯ (Geographical Names) ชื่อทางภูมิศาสตร์เป็นได้ทั้งหัวเรื่องใหญ่และคำขยายหัวเรื่องใดหัวเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้แบ่งตามชื่อทางภูมิศาสตร์ หัวเรื่องที่เป็นชื่อทางภูมิศาสตร์มีการใช้ดังนี้

๑.๒.๔.๑ ชื่อทางภูมิศาสตร์ที่ใช้เป็นหัวข้อเรื่องใหญ่และมีหัวเรื่องย่อยขยาย

เช่น

Belgium -- Description and travel

France -- Social conditions

Canada -- Politics and government

Thailand -- History

๑.๒.๔.๒ ชื่อทางภูมิศาสตร์ที่ใช้เป็นหัวข้อเรื่องย่อยขยายหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง โดยมีคำที่ระบุให้แบ่งย่อยได้ตามชื่อภูมิศาสตร์ว่า “(May Subd Geog)” เช่น

Bioinorganic chemistry (May Subd Geog)

Biological arms control (May Subd Geog)

-- erification (May Subd Geog)

๑.๒.๔.๓ หัวเรื่องที่เป็นชื่อทางภูมิศาสตร์ สามารถเพิ่มคำขยายเพื่อให้ชื่อนั้นชัดเจน หรือให้แตกต่างจากชื่อภูมิศาสตร์อื่นๆ ที่เป็นชื่อเดียวกัน

การเพิ่มคำขยายหัวข้อที่เป็นชื่อทางภูมิศาสตร์ แบ่งได้ ๓ ลักษณะคือ

๑. ชื่อทางภูมิศาสตร์มีคำขยายประกอบนามทั่วไป (Generic Qualifiers) เช่น

Himalaya Mountains   Missouri River

Ohio River   Rocky Mountain

๒. ชื่อทางภูมิศาสตร์มีคำขยายที่เป็นชื่อทางภูมิศาสตร์ (Geographic qualifiers) เช่น

Andover -- Redbridge Canal (Eng.)

Black Dog Village site (Tex.)

Box Canyon Falls (Colo.)

Willapa Bay (Wash.)

๓. ชื่อทางภูมิศาสตร์มีคำขยายที่แสดงเขตการปกครองหรือเขตความรับผิดชอบ (Political or jurisdiction qualifiers) เช่น

Berlin (Germany)   Dorset (England)

Glasgow (Scotland)   Vienna (Austria)

ถ้าสถานที่ ๒ แห่งหรือมากกว่านั้น มีชื่อเหมือนกันแต่เป็นคนละเขต
ความรับผิดชอบ ให้ใช้คำขยายที่แสดงเขตการปกครองหรือเขตความรับผิดชอบไว้ภายใน
เครื่องหมายวงเล็บ เช่น

San Luis Potosi, Mexico (Intendencia)

San Luis Potosi, Mexico (State)

Naples (Italy)

Naples (Kingdom)

๑.๒.๕. ชื่อภาษา (Language)

ให้ลงชื่อภาษาต่างๆ ในรูปแบบที่เป็นคำในภาษาอังกฤษ เช่น

Germany (มีใช้ Deutschland)

Spain (มีใช้ Espana)

Vienna (มีใช้ Wien)

๒. หัวเรื่องย่อย (Subheadings หรือ Subdivisions)

คือหัวเรื่องที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ตามหลังหัวเรื่องใหญ่หรือหัวเรื่องวิสามัญนามเฉพาะ
เพื่อกำหนดขอบเขตหรือความหมายของหัวเรื่องใหญ่ให้ชัดเจนหรือเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้นตามวิธี
เขียนหรือรูปแบบอื่นๆ ของเนื้อหา หรือแสดงแง่มุมที่เจาะจง หัวเรื่องใหญ่อาจมีหัวเรื่องย่อยมาก
กว่าหนึ่งหัวเรื่อง และที่สำคัญคือ **หัวเรื่องย่อยจะใช้ตามลำดับไม่ได้**

แนวคิดการให้หัวเรื่องย่อยก็เพื่อแสดงการขยายที่เป็นไปตามลำดับที่สัมพันธ์กับหัว
เรื่องใหญ่ หัวเรื่องย่อยใช้เพื่อขยายหัวเรื่องใหญ่ให้ซับซ้อนกว้างขึ้นหรือเพื่อนำไปสู่หัวข้อเรื่องใน
ประเด็นต่างๆ (Chan, Lois Mai 2005 : 91) หัวเรื่องย่อยมี ๔ ประเภท ดังนี้

๒.๑ หัวเรื่องย่อยที่บอกประเด็นเฉพาะของเนื้อเรื่อง (Topical Subdivisions)

เป็นหัวเรื่องย่อยที่แสดงรายละเอียด เวลา หรือรูปแบบ ของหัวเรื่องใหญ่ เช่น

Cat -- ehavior therapy   Corn -- Harvesting

France -- oreign relations   Geology -- Mathematics

Shakespeare, William, 1564-1616 -- Characters -- Children

Women -- Employment -- Administration

๒.๒ หัวเรื่องย่อยที่บอกลักษณะรูปแบบการเขียน (Form Subdivisions)

เป็นหัวเรื่องย่อยที่ใช้เพื่อระบุรูปแบบการเขียน การจัดเรียง ลักษณะ หรือหน้าที่ของหัวเรื่องนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ตัวอย่าง

-- Abstracts	-- Juvenile literature
-- Bibliography	-- Handbook, manual, etc.
-- Biography	-- Pamphlets
-- Congresses	-- Periodicals
-- Encyclopedia	-- Pictorial works
-- Databases	-- Software
-- Dictionaries	-- Tables

๒.๓ หัวเรื่องย่อยที่บอกยุคสมัย (Chronological Subdivisions)

ทุกหัวเรื่องไม่สามารถแบ่งได้ตามยุคสมัย หัวเรื่อง que แบ่งได้ตามยุคสมัยหรือช่วงเวลาจะมีระบุไว้ในรายการหัวเรื่องนั้นๆ ซึ่งส่วนมากเป็นหัวเรื่องทางประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปะ โดยเฉพาะหัวเรื่องทางประวัติศาสตร์ซึ่งจะอิงตามเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของเรื่องนั้น โดยอาจแบ่งตามช่วงเวลาเป็นยุคสมัย แต่ถ้าไม่สามารถกำหนดเป็นยุคสมัยได้ก็จะแบ่งเป็นปีปฏิทิน หัวเรื่องประเภทนี้มีการใช้เป็น ๕ ลักษณะ ดังนี้

๒.๓.๑ หัวเรื่องย่อยที่บอกยุคสมัย เป็นปีเริ่มต้นและปีสิ้นสุด หรือปีเริ่มต้นของเหตุการณ์ เช่น

- Egypt -- Economic conditions -- 332 B.C.-640 A.D.
United States -- Social life and customs -- 1865-1918
World politics -- 1955-

๒.๓.๒ หัวเรื่องย่อยที่บอกยุคสมัย เป็นชื่อเหตุการณ์ปกครอง ช่วงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น

- Christian art and symbolism -- Medieval, 500-1500
Japan -- History -- Meiji period, 1869-1912
Great Britain -- History -- Victoria, 1837-1901

๒.๓.๓ หัวเรื่องย่อยที่บอกยุคสมัย เป็นศตวรรษ เช่น

English language -- 21st century

Netherlands -- Church history -- 17th century

๒.๓.๔ หัวเรื่องย่อยที่บอกยุคสมัย ด้วยคำบุพบท "To" เช่น

Great Britain -- Civilization -- To 1066

Sicily (Italy) -- Politics and government -- To 1282

๒.๓.๕ หัวเรื่องย่อยที่บอกยุคสมัย ด้วยรูปแบบ " -- Early works to [date]"

เพื่อระบุผลงานที่ครอบคลุมในช่วงนั้น เช่น

Aeronautics -- Early works to 1900

Geometry -- Early works to 1800

๒.๔ หัวเรื่องย่อยที่บอกชื่อภูมิศาสตร์ (Geographic Subdivisions)

ทุกหัวเรื่องไม่สามารถแบ่งย่อยตามชื่อทางภูมิศาสตร์ได้ หากไม่มีการระบุไว้ ด้วยคำว่า "MaySubd Geog" แต่ถ้าหัวเรื่องใดมีคำย่อดังกล่าวระบุไว้หลังคำหัวเรื่องนั้น จะแสดงให้เห็นทราบว่าหัวเรื่องนั้นสามารถแบ่งย่อยได้ตามชื่อประเทศ รัฐ เมือง ทวีป หรือชื่อพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เช่น

Construction industry (May Subd Geog)

-- Finance

++++ -- Law and legislation (May Subd Geog)

-- Government policy (May Subd Geog)

จะได้หัวเรื่องดังนี้

Construction industry -- Italy.

Construction industry -- Italy -- Finance.

Construction industry -- Finance -- Law and legislation -- Italy.

Construction industry -- Government policy -- Italy.

๓. หัวเรื่องย่อยลอยอิสระ (Free-Floating Subdivisions)^๓

หมายถึง คำหัวเรื่องกลุ่มหนึ่งที่ใช้แบ่งย่อยตามรูปแบบหรือหัวข้อเรื่องเฉพาะต่างๆ ซึ่งสามารถนำไปใช้กับทุกหัวเรื่องได้ โดยไม่มีการระบุหรือจัดเรียงไว้ในรายการหัวเรื่องทั่วไป

^๓ หนังสือ Free-floating subdivision : alphabetical index พิมพ์ฉบับล่าสุดคือครั้งที่ ๑๘ ค.ศ. ๒๐๐๖

หัวเรื่องย่อยลอยอิสระใช้เติมได้กับหัวเรื่องทุกประเภทตามความเหมาะสมโดยเติมเป็นรายการสุดท้ายของหัวเรื่อง หัวเรื่องย่อยประเภทนี้บางรายการเป็นได้ทั้งหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อยลอยอิสระ ทั้งนี้ให้ดูจากคำอธิบายการใช้ของคำหัวเรื่องนั้นๆ

หัวเรื่องย่อยลอยอิสระ สามารถจัดแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม (Chan, Lois Mai 2005 : 439-453) ดังนี้

๓.๑ หัวเรื่องย่อยลอยอิสระที่แสดงรูปแบบและหัวข้อเรื่องเฉพาะ (Form and Topics) ที่สำคัญได้แก่

Abstracts (สารสังเขป) * ใช้เป็นหัวเรื่องย่อยภายใต้ชื่อทางภูมิศาสตร์ ชื่อบุคคล นิติบุคคลได้ด้วย

Accidents (อุบัติเหตุ) * (*May Subd Geog*) ใช้เป็นหัวเรื่องย่อยภายใต้ประเภทอุตสาหกรรมได้ด้วย

Accounting (การบัญชี) * (*May Subd Geog*) ใช้เป็นหัวเรื่องย่อยภายใต้ชื่อนิติบุคคลได้ด้วย

Administration (การบริหาร) ใช้เป็นหัวเรื่องย่อยภายใต้ชื่อนิติบุคคลได้ด้วย
Analysis (การวิเคราะห์)

Archives (จดหมายเหตุ) * (*May Subd Geog*)

Bibliography (บรรณานุกรม) * (*May Subd Geog*)

Biography (ชีวประวัติ) *

Catalogs (รายการ) * (*May Subd Geog*) ใช้เป็นหัวเรื่องย่อยภายใต้ชื่อศิลปิน
ธุรกิจที่ทำการค้าได้ด้วย

Congresses (การประชุม)

Curricula (หลักสูตร) * (*May Subd Geog*)

Databases (ฐานข้อมูล) * (*May Subd Geog*)

Dictionaries (พจนานุกรม) ใช้เป็นหัวเรื่องย่อยภายใต้ชื่อภาษาได้ด้วย

Directories (ทำเนียบนาม) * ใช้เป็นหัวเรื่องย่อยภายใต้ชื่อทางภูมิศาสตร์
นิติบุคคล กลุ่มชาติพันธุ์ได้ด้วย

Economic aspects (แง่เศรษฐกิจ) (*May Subd Geog*)

Encyclopedias (สารานุกรม)

Guidebooks (หนังสือแนะนำเที่ยว)

Handbooks, manuals, etc. (คู่มือ)

History (ประวัติศาสตร์) * ใช้เป็นหัวข้อเรื่องย่อยภายใต้ชื่อทางภูมิศาสตร์ นิติบุคคล
กลุ่มชาติพันธุ์ได้ด้วย

Language (ภาษา)

Library resources (ทรัพยากรสารสนเทศ) * (*May Subd Geog*)

Management (การจัดการ) * (*May Subd Geog*) ใช้เป็นหัวข้อเรื่องย่อยภายใต้
อุตสาหกรรมประเภทต่างๆ และนิติบุคคลได้ด้วย

Manuscripts (ต้นฉบับตัวเขียน) * (*May Subd Geog*)

Marketing (การตลาด) * (*May Subd Geog*) ใช้เป็นหัวข้อเรื่องย่อยภายใต้
สินค้าอุปโภค ผลผลิต งานบริการและสถาบันบริการได้ด้วย

Miscellanea (ปกิณกะ) ใช้เป็นหัวข้อเรื่องย่อยภายใต้สาขาวิชา

Poetry (กวีนิพนธ์) * ใช้เป็นหัวข้อเรื่องย่อยภายใต้ชื่อทางภูมิศาสตร์ ชื่อบุคคล
กลุ่มชาติพันธุ์ได้ด้วย

Political aspects (แง่การเมือง) (*May Subd Geog*)

Research (วิจัย) * (*May Subd Geog*)

Social aspects (แง่สังคม) (*May Subd Geog*)

Statistics (สถิติ) * (*May Subd Geog*)

Study and teaching (การศึกษาและการสอน) (*May Subd Geog*)

Tables (ตาราง) * (*May Subd Geog*)

Textbooks (แบบเรียน) * (*May Subd Geog*)

Translating (การแปล) ใช้เป็นหัวข้อเรื่องย่อยภายใต้งานเกี่ยวกับศาสนา ภาษา
แต่ละภาษาหรือกลุ่มภาษาได้ด้วย

Translations into [name of language] เช่น German language --

Translating into English

๓.๒ หัวเรื่องย่อยลอยอิสระที่ขยายภายใต้ชื่อบุคคลหรือนิติบุคคล (*Names of Per-
sons*) ที่สำคัญได้แก่

Awards (รางวัล) * (May Subd Geog)

Birth (การเกิด)

Diaries (บันทึกประจำวัน) * (May Subd Geog)

Divorce (การหย่า) * (May Subd Geog)

Health (สุขภาพ) *

Interviews (สัมภาษณ์) * (May Subd Geog)

Marriage (การสมรส) * (May Subd Geog)

Poetry (กวีนิพนธ์) *

๓.๓ หัวเรื่องย่อยลอยอิสระที่ขยายภายใต้ชื่อทางภูมิศาสตร์ (Names of Places)

ได้แก่ ประเทศ เมือง สถานที่ ได้แก่

Antiquities (โบราณสถาน) * ใช้เป็นหัวเรื่องย่อยภายใต้กลุ่มชาติพันธุ์ได้ด้วย

Climate (ภูมิอากาศ)

Description and travel (ภูมิประเทศและการท่องเที่ยว)

Commercial policy (นโยบายการค้า)

Economic conditions (ภาวะเศรษฐกิจ) ใช้เป็นหัวเรื่องย่อยภายใต้กลุ่มบุคคล
กลุ่มชาติพันธุ์ได้ด้วย

Economic policy (นโยบายเศรษฐกิจ) *

Emigration and immigration (การเข้าเมืองและการออก) *

Foreign relations (ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ)

Guidebooks (หนังสือแนะนำเที่ยว)

History (ประวัติศาสตร์) * ใช้เป็นหัวเรื่องย่อยภายใต้บุคคล กลุ่มชาติพันธุ์
และเรื่องเฉพาะได้ด้วย

Maps (แผนที่) *

Military policy (นโยบายการทหาร) *

Politics and government (การเมืองและการปกครอง) ใช้เป็นหัวเรื่องย่อย
ภายใต้กลุ่มชาติพันธุ์ได้ด้วย

Social conditions (ภาวะสังคม)

Strategic aspects (แง่มุมยุทธศาสตร์)

หมายเหตุ * คือคำนั้นใช้เป็นหัวเรื่องใหญ่ได้ด้วย

องค์ประกอบหัวเรื่องในหนังสือ LCSH

หัวเรื่องในหนังสือหัวเรื่อง LCSH ประกอบด้วยรายการต่างๆ ดังนี้

๑. หัวเรื่องใหญ่หรือหัวเรื่องหลัก : พิมพ์ด้วยอักษรตัวดำหนา ประกอบด้วยคำแสดงการแบ่งย่อยตามชื่อทางภูมิศาสตร์คือคำว่า "(*May Subd Geog*)" หากหัวเรื่องนั้นกำหนดให้แบ่งได้ และเลขหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันหากหัวเรื่องนั้นตรงกับเลขหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน คำอธิบายขอบเขตของหัวเรื่อง

๒. หัวเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องแสดงในรูปศัพท์สัมพันธ์หรืออรรถาภิธาน : เป็นกลุ่มคำที่แสดงความสัมพันธ์กับหัวเรื่องใหญ่โดยนำหน้าด้วยคำย่อต่างๆ

๓. หัวเรื่องย่อย : แสดงระดับการขยายด้วยเครื่องหมาย -- ได้แก่

-- แสดงการแบ่งหัวเรื่องย่อยที่หนึ่ง

-- -- แสดงการแบ่งหัวเรื่องย่อยที่สอง

-- -- -- แสดงการแบ่งหัวเรื่องย่อยที่สาม

ตัวอย่างหัวเรื่อง LCSH

การแบ่งย่อยตามชื่อทางภูมิศาสตร์

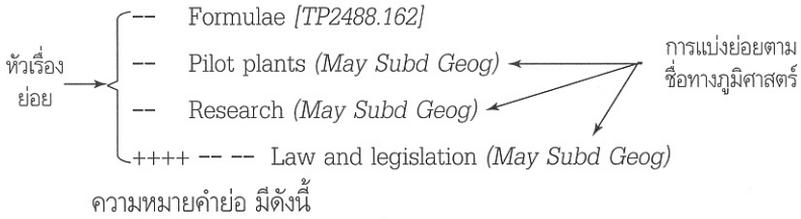
Biotechnology (*May Subd Geog*) [TP248.13 - TP248.65] ← เลขหมู่

ขอบเขต
ของหัวเรื่อง

Here are entered works on the application of living organisms or their biological systems or process to the manufacture of useful products

ศัพท์สัมพันธ์
หรืออรรถาภิธาน

- BT Chemical engineering
- RT Genetic engineering
- SA *subdivision Biotechnology under individual Chemicals and groups of chemicals, e.g. Insulin - Biotechnology*
- NT Agricultural biotechnology
- Biochemical engineering
- Eggs - Biotechnology
- Feeds - Biotechnology
- Immunotechnology
- Vaccines - Biotechnology

- (May Subd Geog) คือ หัวเรื่องนั้นสามารถแบ่งได้ตามชื่อทางภูมิศาสตร์
- BT = Broader Topic คือ ใช้โยงให้ไปดูเพิ่มเติมอีกหัวเรื่องหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่กว้างกว่า
- RT = Related Topic คือ คำนั้นมีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กัน
- SA = See also คือ ให้ดูเพิ่มเติมในอีกหัวเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกัน
- NT = Narrower Topic คือ ใช้โยงให้ไปดูเพิ่มเติมอีกหัวเรื่องหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่แคบกว่าหรือเฉพาะเจาะจงกว่า

จากตัวอย่างจะเห็นว่าหัวเรื่องที่แบ่งย่อยตามชื่อทางภูมิศาสตร์ด้วยคำว่า (May Subd Geog) ทั้งระดับหัวเรื่องใหญ่และหัวเรื่องย่อยๆ หัวเรื่องดังกล่าวหากต้องการแบ่งย่อยตามชื่อทางภูมิศาสตร์ที่หัวเรื่องย่อย "Law and legislation" จะกำหนดคำหัวเรื่องได้ดังนี้

Biotechnology -- Research -- Law and legislation -- Thailand

สรุป

หัวเรื่องเป็นคำหรือวลีที่กำหนดขึ้นเพื่อความเป็นมาตรฐานในการสืบค้นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และหัวเรื่องเป็นช่องทางการสืบค้นที่สะดวก รวดเร็ว และได้ทรัพยากรสารสนเทศครบทุกประเภท หัวเรื่องภาษาอังกฤษที่นิยมใช้กันมี ๒ ชื่อคือ Library of Congress Subject Heading (LCSH) และ Sear List of Subject Heading หัวเรื่อง LCSH ใช้กับสถาบันบริการสารสนเทศหรือห้องสมุดขนาดใหญ่โดยเฉพาะห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและใช้ควบคู่กับการจัดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน หัวเรื่อง LCSH ได้ปรับปรุงรูปแบบจากเดิมที่เป็นคำโยงซึ่งใช้กับการสืบค้นด้วยบัตรรายการ เป็นรูปศัพท์สัมพันธ์หรือบรรณานุกรมที่แสดงความสัมพันธ์ของคำที่เกี่ยวข้องในรูปแบบ

แบบต่างๆโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ หัวเรื่อง LCSH ประกอบด้วยหัวเรื่องใหญ่หรือหัวเรื่องหลักและหัวเรื่องย่อยรวมถึงหัวเรื่องย่อยลอยอิสระ หัวเรื่องใหญ่ใช้แทนเนื้อหาหลักที่กำหนดขึ้นจากคำนามหรือคำที่เสมือนคำนาม ชื่อเฉพาะหรือคำวิสามานยนาม ตลอดจนชื่อประเทศต่างๆ ส่วนหัวเรื่องย่อยแสดงลำดับการขยายเนื้อหาของหัวเรื่องใหญ่ให้ชัดเจนเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง รูปแบบการเขียน ยุคสมัย หรือชื่อทางภูมิศาสตร์ ซึ่งระบุไว้ด้วยเครื่องหมาย -- และมีหัวเรื่องย่อยอีกกลุ่มหนึ่งเรียกว่า "หัวเรื่องย่อยลอยอิสระ" ที่สามารถเติมได้ เป็นรายการสุดท้าย ซึ่งไม่มีระบุไว้ในรายการหัวเรื่องทั่วไป

บรรณานุกรม

- ประดิษฐา ศิริพันธ์. "ศัพท์สัมพันธ์." **วารสารบรรณารักษศาสตร์** ๖, ๒ (กรกฎาคม ๒๕๒๙) : ๑-๗.
พวา พันธุ์เมฆมา. **การกำหนดหัวเรื่องและบัญชีหัวเรื่องภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์,
๒๕๒๖.
- _____. **หัวเรื่องภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๒.
พิมลมาศ ครุฑทวนช และกาญจนาภรณ์ จิตต์สง่า. "การใช้หัวเรื่องย่อย : ข้อควรระวัง." **วารสาร
ห้องสมุด** ๔๓, ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๔๒) : ๓๗-๔๒.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สำนักหอสมุด. ฝ่ายวิเคราะห์วัสดุสารนิเทศ. **หัวเรื่องและวิธีการกำหนด
หัวเรื่องสำหรับวัสดุสารนิเทศภาษาไทยของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.
มานะศรี ยงเจริญ. "การเปรียบเทียบหนังสือ หัวเรื่อง สำหรับหนังสือภาษาไทย กับ L.C.Subject
Headings." **ข่าวสารห้องสมุดในจุฬาฯ** ๑๒, ๔-๕ (กรกฎาคม-ตุลาคม ๒๕๓๙) : ๓๖-๔๒.
เยาวเรศ อุดมอนุภาพสุข. "หัวเรื่องและการสร้าง." **โดมทัศน์** ๒๕, ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๔๗)
: ๗๓-๗๖.
- รัถพร ชังธาดา, ประจักษ์ ก๊อเจริญ, ณรงค์ บ่อมนบุพผา. **การใช้หัวเรื่องและบัญชีหัวเรื่องสำหรับ
หนังสือภาษาไทย**. มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสำนักหอสมุด
วิทยาเขตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ๒๕๒๗.
- ลลิตา กิติประสาร. "โครงสร้าง thesaurus ใน Library of Congress Subject Headings พิมพ์
ครั้งที่ ๑๒ : Bibliographical Essays." **วารสารบรรณารักษศาสตร์** ๑๑, ๑ (มกราคม
๒๕๓๔) : ๓๗-๔๖.
- อัมพร ทีชะระ. "หัวเรื่องของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน." **วารสารบรรณารักษศาสตร์** ๙, ๒ (กรกฎาคม
๒๕๓๒) : ๔๔-๕๗.
- Abrera, Monina B. **Library of Congress subject heading list workshop**. [United
States : s.n., 1993?]
- Chan, Lois Mai. **Library of Congress subject headings : Principles and application**.
Westport, Conn. : Libraries Unlimited, c2005.

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๒ (ธ.ค. ๔๙ - พ.ค. ๕๐) ๑๒๑

Cochrane, Pauline Atherton. **Improving LCSH for use in online catalogs : exercises for selfhelp with a selection of background readings.** Littleton, Colo. : Libraries Unlimited, 1986.

Library of Congress. Subject Cataloging Division. **Free-floating subdivisions : an alphabetical index.** Washington, D.C. : Library of Congress, 1989-.

_____. Processing Department. **Library of Congress subject headings.** Washington, D.C. : Library of Congress, 1975-